

מסורת הש"ס

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

פו.

עין משפט
נר מצווה

א (ל) לקמן ק"ט; ג (מ) מוספתא פ"א דבליס ב"ק ה"א, א (ע"ג) מוספות שבועות ח: ד"ה וטומא, ד (ז) וגמלו כל"ל משה שני פ"א מ"ח זכיות טו. יומא אה"ו (ה) לעיל טו: ממד טו: א (ז) מוספתא דבליס ב"ק פ"א ה"ה (ח) שם, ט (ז) שבועות ט: כל"ל פי"ז אה. גמולות לט: כל"ל פי"ז (מ"ט), ב (ז) מוספתא פ"א שני"ה, ג (ז) לקמן פ"א; ט (ב) וטומא טו"ה, ט (ז) עפ"ה רש"י.

תורה אור השלם

1. ויחן דר"ד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת קפיו וקפיו האב"ל חל וחומוה וחדריו הפנימים ובית הכפרת:
2. דבר הימים א כח יא הכל בבית מיד י"ץ עלי השביל כל מלאכות התבנית:
3. חשב י' להשחית חומת בית ציון נשון קו לא השב ידו מבע"פ האב"ל חל וחומוה יתקדו אמללו איכה ב' ה' וקפיו מן הקדש והגב' על שתי המזרחות ועל המשפחה על הדפים אשר יאכלו אתו קדוש: שמות יב' ובית אהרן יאכל לא חוציא מן הבית מן הכפר וחומוה יתקדו לא תשברו שמות יב' יט

הגהות הב"ח

א (ב) רש"י ה"ה י' אמרה וכו' אבל דברים: י"ב סוף דף ט"ז וע"ש: (ג) תוס' ד"ה לא נלכדה וכו' דהא שער מרומי שעליו צורת שושן הבירה אחת משערי כל"ל:

גליון הש"ס

גברא שאני הביב. עין שבועות ח ע"ג מו"ה וטומא:

מורה ר"י

מחילות לא נתקדשו. מחילות ומעונות שלמה המורה לא נתקדשו בקדשות העזרה (ע"ל טו). גגין הללו. כעושה, אין אוכלין קדש קדשים. האכלתם לפנים מן הקדשים, דקשרו גגין ועליות לא נתקדשו אלא הלפניה הזכיר עד הגג (שבועות י"ג). שתי אמרות. שני מקלות שאורן אמה (בבב"ד ל"ט) מקלות היו שם סביב מדרגת האמנות וכן אמר (מונחות זכוכ"ז סוכה ה'). בשושן הבירה. מקום הוא על חומת שער המזרח של הר מזרח וששן הצורה מעיינים זו (סוכה טו) חדר אחד היה בניו על שער המזרח של עזרה ומזרחי כמנחת ששן הצורה (מונחות טו) יצא עשה שני שער מחת ומקרי ששן הצורה (בבב"ד טו). שיהיו האומנין שותפין בקטנה ובחורין בגדולה. שהיה גבול ממנה עם האומנין וכך יקראו עליו בניו נדבך הבית בנין דומם בלא שם שם ומחורין לו למנהג אמה גדולה שיערה עליה אכזב, שיהיו שותפים עם מלאכה ששה על שתי יפחתו ומלאכה הנשים מן הקדש וימר ממה ששעו ובאין ליה מפילה (מונחות טו). שלא יבואו ליה מעילה.

מאי לאו דאכלי ליה בגגין. אלמא גגי ירושלים נתקדשו: אין מפטירין. כשהגיע זמנו להפטר מן הסעודה דהיינו אחר הפסח שהוא נאכל באחרונה על השבוע שכן חובת כל הקדשות כדקיימא לן (טו) מלפני ק"ט) למשמה (במדרש י"ח) לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין אין נפטירין על ידי אפיקומן: ואמר רב. אפיקומן לשון הוילאו כלים מכאן ועד נאכל עוד בחצרה אחרת: שלא נשעם אינלה. קריאת ההלל לאחר אינלה: פעם אחת נשעם. ציוה"כ לקטורת ולהייית בין הצדס: נשעמו: מה היא לריכס. שמה תקבע החומה ולריכס תיקון. אלמא עליות נתקדשו: שאני היכל דקסי. היה ועליומי ומבי הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אלמא קדוש: קדוש. צעורה: ופסוחות לחול. שאין להם פתח לעזרה אלא להר הבית: סוקן חוה. כקדושת הר הבית ולא עזרה דכפר פתיחה חזיל: כשנגמרו ששן לקרקע עורה. שהלכות צניות ממילות ממת הקרקע הלך גגים לידה הוא לו כי ארעא: כי אמרה רבי יוחנן. להא למילות לא נתקדשו ופסוחות להר הבית דגבי שילוח בעל קרי המשתלח חוץ להר הבית אמרה צאלו דברים (ט) דקאמר ממילות לא נתקדשו ובעל קרי משתלח חוץ לשתי מחומוה ומוטר ליתנס במחילות להר הבית: כי פניא הוי. דמזון קודש נפסוחות לעזרה. להכי נקט פסוחות דכפר פתיחתן חולין: והסניא מחילות שפתוחות חולין וקא סלקא דעתך נפסוחות לעזרה קאמר. ומשינין נפסוחות לחול שמיחילות מהלכות ממת אחת עשרה אמה שאחורי בית הכפרות עד נפסוחות להר הבית מחוץ לעזרה: פ"ש וגבי קודש. גגו של היכל וסיפא דהא דרבי יהודה היא היכל לא מני לשניו כלעיל מהיכל ימידי איניש דהא גגו לא כתיב בקרא: גגין הללו. שבעורה ולשכותיה: אין אוכלין שם קדש קדשים. הנאכלין בעזרה ואין שוכטין שם קדשים קלים הנשחטין בכל מקום צעורה: (לפני שתי אמות. להכי קדשי גגין לשימוש נתינת כלי קודש הנרינין לצנין אבל לא הנרינין למזבח כדאשכחן שאותן שתי אמות מקלות של מדה היו נתונות בגובה השער שהוא בגגין ובעליות: דתן שתי אמות. קתי מדה היו צשון הצורה והוא בית הבניו על גובה השער דמתן במסכת מדות (פ"א א"ג) שער המזרחי ועליו ששן הצורה זורה מזויירת ומפדשין במנחות [טז]. כדי שידעו מהיטין צאו ולהכי הוא דקדשי גגין לכל דמיון לשתי אמות דלא הוי צורך המזבח אבל למיילתא אחריית לא קדשו: של משה. ששה פסחים: ולמה היו אהס גדולה

מאי לאו דאכלי באיגרא ואמרי באיגרא לא דאכלי בארעא ואמרי באיגרא אינו (טו) והתנן אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן ואמר רב שלא יקרו מחבורה לחבורה לא קשיא כאן בשעת אכילה כאן בשעת אכילה ת"ש אבא שאול אומר עליית בית קדשי הקדשים חמורה מבית קדשי הקדשים כהן גדול נכנס לו פעם אחת בשנה ועליית בית קדשי הקדשים אין נכנסין לה אלא פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע ואמרי לה פעם אחת ביובל לידע מה היא צריכה אמר רב יוסף (טו) מהיכל ניקום וניתוב איניש (טו) שאני היכל דכתיב ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת בתיו (טו) ואת גגותיו ועליותיו וחדריו הפנימים ובית הכפרות וכתוב ה' עלי השכיל ת"ש (טו) הלשכות הבנויות בקודש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהן קודש תרנמא רב חסדא (טו) כשנגמרו ששן לקרקע עורה אי הכי (טו) אימא סיפא בניו בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש וגגותיהן חול ואי ס"ד בשנגמרותיהן ששן לקרקע עורה הויא לה מחילות (טו) וא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו כי קאמר רבי יוחנן יבפתוחות להר הבית כי תניא הריא בפתוחות לעזרה (טו) והתני' ר"י אומר מחילות מתחת ההיכל חול כי תניא הריא שפתוחות לחול ת"ש (טו) וגגו קודש ותסברא והא קתני (טו) גגין הללו אין אוכלין שם קדשי קדשים ואין שוכטין שם קדשים אמרת ויה בשושן הבירה אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן מזרחית דרומית זו שעל קרן מזרחית צפונית היתה עליה חצי אצבע וזו שעל קרן מזרחית דרומית היתה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע נוטלין בקטנה ומחורין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה ותרתי למה לי אחת לכספא ודהבא ואחת לבנינא תנן החלונות ועובי החומה כלפנים בשלמא החלונות משכחת לה דשורא לקרקע עורה אלא עובי החומה הכי משכחת לה משכחת לה שורא דכתיב (טו) ויאכל חיל וחומוה ויאמר רבי אחא ואיתימא רבי חנינא שורא ובר שורא: (טו) ויהא רבי אוכלין בבית אחד אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין (טו) והמייחם באמצע כשהשמש עומד למוזג קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל והכלה הופכת את פניה ואוכלת: (טו) מתני' מני רבי יהודה היא (טו) דתניא (טו) על הבתים אשר יאכלו אותם בהם מלמד שהפסח נאכל בשתי חבורות יכול יהא האוכל אוכל בשתי מקומות תלמוד לומר (טו) בבית אחד יאכל מבואו (טו) אמרו השמש שאכל כותב בצד התנור אי פקח הוא ממלא כריסו ממנו ואם רצו בני חבורה לעשות עמו טובה באין ויושבין בצדו דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר על הבתים אשר יאכלו אותם בהם מלמד שהאוכל אוכל בשתי מקומות יכול

ועליו שושן הבירה צורה. מאי טעמא רב יצחק בר אבדימי ורב חסדא חד אמר כדי שידעו מתיביתם גיתם לבכל ועתה משם עליהם. וכל זמן שראוין אותה הצורה וזכורין הגלות והדרות הבאין מספרין לבניהם, וחד אמר כדי שתהא אימת מלכות עליהן. כלומר, א"פ שאנו כאן תחת מלכות פרס אנו. רבי ינאי אמר ליעולם תהא אימת מלכות עליך שנאמר וירדו כל עבדיך אלה אלי וגו' ולא כתוב וירדת אתה. ר' יוחנן אמר מהכא ויד' ה' היתה אל איתנו וישנס מניני. ועליו לתרופה. חזקה אמר לתתיה פה אלימים. בר קפרא אמר לתתיה פה עקרות לקבל היריון. ואומנין עלה ועשו אמות למה חד לדהבא וכספא ודהבא. כלומר כשתנתיק לאומנין כותל לבנות דבר קצוב. כך רב אמר ככל וכך דמים, ונתנין אמה באמה הקטנה וכן בנין באמה הגדולה. כדי שלא יהנו מן המדינה וכדי שלא יבואו לידי מעילה. וכן בכלי זהב כגון

ק"ט א מ"י פ"ו מה' צימ הנחמיה הלכה כג: ק"ב ב מ"י פ"ו מה' צימ הנחמיה הל' א: ק"א ג א הלכה ח: ק"ב ד ש הלכה ט: ד (מ"י) שם הלכה י: ק"ג ו מ"י פ"ח מה' מעלה הלכה ה: ק"ד ז מ"י פ"ח מה' צימ הנחמיה הל' ג: ק"ה ח מ"י פ"ח מה' ק"פ הלכה ג: ק"ו ט שם הלכה ד: ק"ז י שם הלכה ה: ק"ח י"א שם הלכה ו:

רבינו הגנאל

מאי לאו דאכלין הפסח בגג ושם קראו את ההלל דאלמא הגג נתקדש דאין לנו רשות לאכלו את הפסח אלא במקום קודש. ושניין כגון שאכלו הפסח בארץ ועלו בגג לקרות את ההלל. והא דתנן אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן פ"ה שלא יעברו מחבורה לחבורה. הוה בשעת אכילה אבל בקריאת ההלל שרי. ת"ש מהא דתנן בתחלת כלים אבא שאול אומר עליות בית קדשי הקדשים חמורה מבית קדשי הקדשים כ"ו הרי העליות נתקדשו. והדי רב יוסף וכו' מהיכל נתיב איניש. כלומר שאני היכל דהתנא גור הכי שנאמר ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם וגו' ומתכב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל. ת"ש מהא דתנן בעשרי שני פ"ג העליות הבנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהן קודש תנה הגגות נתקדשו. ומשינין רב חסדא הגגות הללו ששן לקרקע עורה וקרקע חן חשוכין. אי הכי אימא סיפא בניו בחול ופתוחות בקודש תוכן קודש וגגותיהן חול, ואי ס"ד ששן גגות הללו לקרקע עורה, הויא להו מחילות ואמר רבי יוחנן מחילות לא נתקדשו אמאי תנן תוכן קודש כי אמר ר' יוחנן בפתוחות להר הבית, כי תניא הריא בפתוחות לעזרה. והתניא ר' יהודה אומר מחילות שתחת ההיכל חול. ושניין בפתוחות לחול. ת"ש וגגו של היכל קודש. ומתמיהן ותסברא גגין קדשי. והא קתני סיפא גגין קדשים ואין שוכטין שם קדשי קלים. ואלא קשיא וגגו של היכל קודש. ושניין באותן שתי אמות. כלומר, הא דתניא גגו של היכל קודש באותן שתי אמות. כדתנן במסכת כלים

במאן שהפסח נאכל בשתי חבורות. רבי שמעון אומר על הבתים אשר יאכלו אותם בהם מלמד שהאוכל אוכלו בשתי מקומות מביית אוכלו ויבואו לידי מעילה. וכן בכלי זהב כגון השרולחן והמורה וכיצא בהן והתעצרות וכיצא בהן. פ"י חומה שהו בקרקע עורה כגון בר שורא והוא החל שששן החל נמוך והחומה שחוף ממנה גבהה וזה קראו חל וזו נקראת חומה.

במאן שהפסח נאכל בשתי חבורות. רבי שמעון אומר על הבתים אשר יאכלו אותם בהם מלמד שהאוכל אוכלו בשתי מקומות מביית אוכלו ויבואו לידי מעילה. וכן בכלי זהב כגון